

Щаслива острозька сімка

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника м. Острога

Пів року тому ми вже повідомляли в нашій рубриці, що з 1 квітня 1927 р. набув обов'язкової сили урядовий документ, який фактично встановив територіальні межі сучасного Острога. Це було розпорядження Ради Міністрів Польщі від 14 січня 1927 р., згідно з якого села Бельмаж, Красностав, Татарська вулиця, осада Кавказ, що досі належали до сільської гміни Хорів Здолбунівського повіту Волинського воеводства, вилучалися із цього гмінного об'єднання і передавалися міській гміні Острог тих же повіту та воеводства. Цим же урядовим розпорядженням міській гміні Острог передавалися осади Кідри та Карпати, що до того часу не належали жодній гміні, а також ґрунти, що становили державну власність і були розташовані між східною межею гміни Острог і річкою Вілією та лінією державного (польсько-радянського) кордону. Мова йде про місцевості Поштарка (понад 29 га), Лепеха (майже 24 га), Вигін (понад 47 га).

Отже, крім самого міста Острога на його сучасній території до 1927 р. розташовувалося ще шість населених пунктів, відомих нам з урядової постанови, датованої тим же роком. З них три поселення мали статус села (по-польськи «wieś»), а три – осад. Коротку інформацію про них, їхні розміри, кількість дворів і жителів станом на 1 листопада 1909 р. можна знайти у російськомовному довіднику «Список населених міст Волинської губернії» (неофіційне видання Волинського губернського статистичного комітету, Житомир, 1911, 454 стор.). Усі шість поселень на цей час адміністративно належали до Хорівської волості Острозького повіту. Два з них мали офіційний статус «деревни» (в російській мові – сільське поселення без власної церкви, приписане до храму в найближчому селі, містечку чи місті), а чотири – офіційний статус урочищ.

Урочище – у широкому розумінні, народна назва будь-якого географічного об'єкта. Урочищем може стати будь-яка частина місцевості, яка відрізняється від інших ділянок навколишньої місцевості. Наприклад, це може бути лісовий масив серед поля, болото або щось подібне, а також ділянка місцевості, що є природною межею між чим-небудь. Урочищем іноді називають і окремо розташовані невеликі населені пункти, оскільки вони виділяються на навколишній міс-

цевості. У польській (а згодом і радянській) адміністративній термінології на наших землях різниця між селом і «деревней» зникла; ці поселення надалі іменувалися: «wieś» (село). А термін «урочище» в польській термінології змінився на термін «осада». Одне з чотирьох острозьких поселень-урочищ (а саме Красностав) за Польщі (до того як увійти в склад м. Острога) набув статус села.

Тож подаємо інформацію про ці поселення на території сучасного Острога станом на 1 листопада 1909 р.:

1. «Деревня» Бельмаж – 54 двори, 224 жителі, відстань до повітового м. Острога 1 верста, до волосного правління в Хорові – 8 верст, до найближчої залізничної станції Кривин – 13 верст, до найближчих поштової і телеграфної станцій в Острозі 1 верста.

2. «Деревня» Татарська вулиця – 75 дворів, 221 житель, відстань до повітового м. Острога 1 верста, до волосного правління в Хорові – 6 верст, до найближчої залізничної станції Оженин – 13 верст, до найближчих поштової і телеграфної станцій в Острозі 1 верста.

3. «Урочище» Красностав – 44 двори, 260 жителів, відстань до повітового м. Острога 1 верста, до волосного правління в Хорові – 9 верст, до найближчої залізничної станції Кривин – 13 верст, до найближчих поштової і телеграфної станцій в Острозі 1 верста.

4. «Урочище» Кавказ – 28 дворів, 54 жителі, відстань до повітового м. Острога 2 версти, до волосного правління в Хорові – 10 верст, до найближчої залізничної станції Кривин – 14 верст, до найближчих поштової і телеграфної станцій в Острозі 2 версти.

5. «Урочище» Карпати – 15 дворів, 98 жителів, відстань до повітового м. Острога 1 верста, до волосного правління в Хорові – 7 верст, до найближчої залізничної станції Оженин – 13 верст, до найближчих поштової і телеграфної станцій в Острозі 1 верста.

6. «Урочище» Кідра – 7 дворів, 43 жителі, відстань до повітового м. Острога 1 верста, до волосного правління в Хорові – 8 верст, до найближчої залізничної станції Кривин – 13 верст, до найближчих поштової і телеграфної станцій в Острозі 1 верста.

Як бачимо, у першій третині минулого століття сучасний Острог сформувався із семи поселень – самого Острога, Бельмажа, Татарської вулиці, Красностава, Кавказу, Карпат і Кідер. Маємо щасливу сімку, подібно як вічний Рим теж сформувався на семи пагорбах, які раніше були окремими поселеннями. ■